

5. KERNKWALITEITEN IN HOOFDLIJNEN

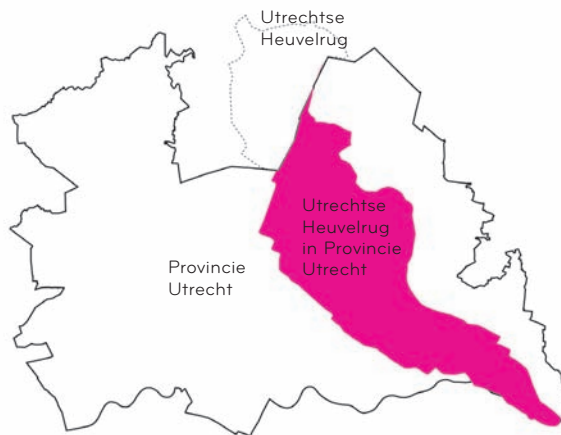
In de Nota Ruimte van het ministerie van VROM zijn de kernkwaliteiten voor de verschillende Nationale Landschappen benoemd. Elke provincie heeft de opdracht gekregen deze kernkwaliteiten voor haar Nationale Landschappen nader uit te werken. De provincie Utrecht werkt de kernkwaliteiten uit in deze Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen. De Heuvelrug is als Provinciaal Landschap aan de kwaliteitsgids toegevoegd. De provincie heeft zelf de kernkwaliteiten voor de Heuvelrug opgesteld. Ze zijn geformuleerd op eenzelfde abstractieniveau als voor de Nationale Landschappen in de Nota Ruimte.

De kernkwaliteiten van de Utrechtse Heuvelrug zijn door de provincie Utrecht als volgt geformuleerd:

- 1. Robuuste eenheid**
- 2. Reliëfbeleving**
- 3. Extreme historische gelaagdheid**

Daarbij wordt de volgende toelichting gegeven: De Utrechtse Heuvelrug is na de Veluwe het grootste aaneengesloten bosgebied van Nederland. In de kern van dit natuurgebied wisselen bossen zich af met stuifzanden en heidevelden.

De stuwwal, die de Heuvelrug vormt, strekt zich uit van de Grebbeberg in het zuiden tot aan het Gooimeer in de provincie Noord-Holland. In dit Provinciaal Landschap komen op relatief korte afstand grote hoogteverschillen voor. Verschillen

in hoog en laag, nat en droog en open en besloten zorgen voor een rijke diversiteit, met name op de flanken, waar de zandgronden overgaan in klei en veen.

De Heuvelrug kent een bewegende ontginningsgeschiedenis. Het landschap is meerdere keren radicaal getransformeerd. Van nature was de Heuvelrug bebost. Nederzettingen op de flanken introduceerden een landbouwsysteem met akkercomplexen rond de dorpen, hooilanden helling afwaarts en begrazing met schapen hogerop. De beboste Heuvelrug veranderde in een open heidelandschap. Door te intensief gebruik van heidevelden ontstonden zandverstuivingen, die

1. ROBUUSTE EENHEID

De Utrechtse Heuvelrug is het op een na grootste bosgebied van Nederland, robuust en aaneengesloten. De afwisseling van bos met open heidevelden, stuifzanden, landgoederen met lanen en kleine akkercomplexen zorgt voor een intiem landschap met grote mogelijkheden voor recreatie.

2. RELIEF BELEVING

De Heuvelrug kent een rijke variatie in reliëfvormen. Van grote hoogteverschillen op korte afstand tot uitgebreid microreliëf. Het reliëf zorgt voor vergezichten en oriëntatiepunten, in het gebied en in de wijde omgeving. Tevens uit het reliëf zich in het landgebruik.

hele dorpen en gebieden bedreigden. Met een nieuwe verandering in het landbouwsysteem raakte vanaf de negentiende eeuw de Heuvelrug opnieuw grotendeels bebost. De royale aanwezigheid van landgoederen en buitenplaatsen is eveneens van grote invloed geweest op deze omslag. De Heuvelrug is een van de eerste echte recreatielandschappen van ons land. Anderzijds hebben militaire activiteiten er juist weer voor gezorgd dat delen onbebost zijn gebleven. Samen zorgen deze ontwikkelingen voor een zeer sterke cultuurhistorische gelaagdheid, met een grote variatie in landgebruik en een afwisseling van identiteiten.

3. EXTREME HISTORISCHE GELAAGDHEID

Het gebied kent een rijke historie met grote veranderingen door de tijd heen. Als een van de oudste bewoonde gebieden van de provincie herbergt het gebied een schat aan cultuurhistorie, met een rijke agrarische en militaire geschiedenis en vele landgoederen, buitenplaatsen, gezondheidsinstellingen en recreatieve functies. Steeds weer zijn er sporen gewist en nieuwe bijgekomen.